

Παλιό

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΛΟΥΝΤΕΜΗΣ

ΚΡΑΥΓΗ
ΣΤΑ
ΠΕΡΑΤΑ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

507

1254
8-8-63.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΛΟΥΝΤΕΜΗΣ

1/Γ-507

Γ11/5

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΛΟΥΝΤΕΜΗΣ

ΚΡΑΥΓΗ
ΣΤΑ ΠΕΡΑΤΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
1985

Α.Σ.Κ.Ι. αριθ. είσοδου.....12344

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΛΟΥΝΤΕΜΗΣ

ΚΡΑΥΓΗ
ΣΤΑ ΠΕΡΑΤΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
1955

ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ

Φλάμπουρο δωδεκάστερο στοῦ Αἰγαίου τήν ἀπανεμιά.
Τό κάθε ἀστέρι σου — νησί καί μίαν Ἑλλάδα.
Φουνταρισμένα τρεχαντήρια στήν ἀράδα,
πού περιμένουνε τόν οὐριο γιά πανιά.

Πά στ' ἀκρωτήρι ἡ Ἑλλάδα μας τόν ἐρχομό σας καρτερᾷ.
σάν πικρομάνα πού ἔλυωσε τό πέλαο ν' ἀγναντεύει.
«Νά τά πανιά... Νά τά πανιά!...» κι ὅμως τοῦ γλάρου
ἦταν φτερά
καί βράδυαζε, καί νύχτωνε, μά νά ἡ ἀυγή κοντεύει.

Ψυχοραγεῖ ὁ βαρὺς βραχνάς, σιμώνει ἡ μέρα γιορτινῆ,
ἄσπρα ν' ἀνοίξετε πανιά γιά τήν ἀποδημία.
Μές στ' ἄφρινα στεφάνια σας ἄσπρα ἀπό φῶς κι ἀπό τιμῆ,
γιά τῆς Μεγάλης Ἀγκαλιᾶς — τῆ νηνεμιά.

Ἄλέστα! Κι ἔκανε πανιά ἡ Ναναρχίδα ἡ Λευτεριά!
᾽Ορτσα ξοπίσω της κι ἐσεῖς, ξηνητεμένα πλοῖα.
Γιά ν' ἀληθέψει τό ρητό — πού γράφουν τά βιβλία:
Σκόρπια ἡ Ἑλλάδα μιά στεργιά — χιλιόφυχη στεργιά.

Καί τοῦτα τά λιγόμερα καί φεύγει ὁ νέος Κιουταχῆς.
Κι ὅπως χιλιόφλογη, ἡ ἀυγή, κι ἐδῶ θέ ν' ανατέλλει.
Ἄδέρφια δωδεκάρφανα καλῶς νά ὀρίσετε καί σεῖς.
Μαζί νά τό τρυγήσουμε τῆς Λευτεριάς τό μέλι.

STABAJ MATER

(Ἡ Νεφέλη ἀπὸ τὴν 2. ἡμέραν ἐπὶ Παλαιοῦ)

1947—1953

(ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΣ)

Ἄντιο μαρτυροῦμαι, μαρτυροῦμαι τῆς Νεφέλης
καὶ τὸν γαμπρὸν μου.

Με τό γάμο ἄντρος στήν ὀχλοῦ —
πού μπερὶ σὺ μαρτυροῦμαι.

Ταῦτα χρόνια μαρτυροῦμαι ἐπὶ τῆς Κεραίας
ἐπὶ τῆς...

Ἔτσι δὲς σὺς πῶς τό πλοῖο σκοτεινὸ,
μέ τά ξέρωι του γαμπρὸν μου...

Ἔτσι πλοῖο ἐκπερῶ, καὶ ἄντρος,
μαρτυροῦμαι στήν πρῆμ του Ἄντρος
καὶ στήν ἀδελφὴ του Ἄντρος.

Τὰς μὲς γαμπρὸν οἱ ἀντροῦ.

Ἄντρος, ἄντρος, καὶ ἀντροῦ.
Κι ἐπὶ ἀντροῦ μαρτυροῦμαι πῶς γαμπρὸν —
μαρτυροῦμαι ἐπὶ τῆς ἀδελφῆ καὶ τῆς ἀδελφῆ.

Τὰς μὲς γαμπρὸν οἱ ἀντροῦ, μαρτυροῦμαι.
Βοῦντ ἀντροῦ, καὶ ἀντροῦ.

Τὰς μὲς γαμπρὸν,
οἱ ἀντροῦ μὲς ἐπὶ τῆς ἀντροῦ
καὶ τῆς ἀντροῦ καὶ τῆς ἀντροῦ.

Φιλόσοφοι, φιλόσοφοι, πάλι
Τό κλέος δαμάει πάλι — πάλι
Φουνατορικότα τραγουδιό μου
πάλι περιμένουν τόν πόντο τόν πόντο.

Πάλι σ' ἀγαπώ, ὦ Ἑλλάδα μου, τόν πόνο σου καί τήν
ἀντιμαρτυρίαν σου. Πάλι σ' ἀγαπώ, ὦ Ἑλλάδα μου,
τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.
1947-1953
(ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ) ἦταν ἡμεῖς
καί βράδυ, καί πάλι τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.

Ἐπιμένει ὁ ἄνεμος ἄνεμος, ἡμεῖς ἡμεῖς
ἀντιμαρτυροῦμεν τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.
Μὲς σ' ἀγαπώ, ὦ Ἑλλάδα μου, τόν πόνο σου καί τήν
ἀντιμαρτυρίαν σου. Πάλι σ' ἀγαπώ, ὦ Ἑλλάδα μου,
τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.

Ἄλλοι! Καί βράδυ, καί πάλι τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.
Ἄλλοι! Καί βράδυ, καί πάλι τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.
Ἄλλοι! Καί βράδυ, καί πάλι τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.
Ἄλλοι! Καί βράδυ, καί πάλι τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.

Καί πάλι τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.
Καί πάλι τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.
Ἄλλοι! Καί βράδυ, καί πάλι τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.
Μαζὶ τὸ πένθος σου καί τὴν ἀντιμαρτυρίαν σου.

STABAT MATER

(Ἡ Μυρτώ ἀνεβαίνει 3 χρόνων στό Γολγοθά)

Ἄντιο μητερούλα, μητερούλα τῆς Μυρτώσ,
καί τῶν χαρτιῶν μου.

Μέ τό γήινο βρέφος στήν ἀγκαλιά —
πού μπήκε στό μαρτύριο,
τριάντα χρόνια μικρότερο ἀπ' τό Χριστό.

Ἄντιο...

Ἔτσι ὅπως σᾶς πῆρε τό πλοῖο σκοτεινό,
μέ τά ξάρτια του γεμάτα μοιρολόι...

Ἔνα πλοῖο λυπημένο, καί βραχνό,
πού γραφε στήν πρῶμη του «Ἀγγέλικα»
καί στήν πλώρη του «ἔξορία».

Τώρα μᾶς χωρίζουν οἱ οὐρανοί.

Ἄγρυπνίες ἰδρωμένες, καί ἀτελείωτες.
Κι ἕνας κόσμος τρομαγμένος πού κρυώνει —
κρυώνει κάτω ἀπ' τό βοριά καί τά σίδερα.

Τώρα μᾶς χωρίζουν οἱ θολές νεροποντές.
Βουνά θυμωμένα, καί ἀπερπάτητα.

Τώρα μᾶς χωρίζουν,
οἱ σαστισμένοι μέσ' στόν ἄνεμο καπνοί,
καί τ' ἀρμυρό κλάμα τοῦ Αἰγαίου.

Νά προσέχεις, μητερούλα, ἐκεῖ πού πᾶτε.
Σκορπῶ στά μονοπάτια τοῦ παραμυθιοῦ,
μικρά ψίχουλα ἀπ' τήν καρδιά μου —
γιά νά μή χάσει τό δρόμο ἡ Μυρτώ.

Νά προσέχεις, μητερούλα, ἐκεῖ πού πᾶτε.
Νά σκεπάζεστε τίς νύχτες δυνατά.
Νά σκεπάζεστε πολύ μέ τή στοργή μου...
Γιατί κάνει κρύο ἐφέτος, μάνα...
Κάνει μίσος φέτος μάνα...
Ἐφέτος κάνει θάνατο.

Τώρα ἀντίο. Θέλω νά σκουπίσω τά μάτια μου.
Κι ἀνεβάζω τά χέρια μου ὡς ἐκεῖ.
Μά μοῦ τά τραβοῦν πίσω τά σίδερα.
Γι' αὐτό: μόνον, ἀντίο.

ΔΕΝ ΕΧΩ ΤΙΠΟΤΑ ΝΑ ΠΩ

Δέν ἔχω τίποτα νά πῶ παρά μονάχα...
Πῶς ὁ βοριᾶς ἦταν πολύ ἀγριεμένος.
Πῶς ἔμπηγε τά δόντια του βαθιά,
μέσ' στοῦ ζεστό μας αἵμα.
Καί ξέφαινε τά δάκρυα τῶν ματιῶν μας.
Πῶς τάλογα κυλοῦσαν μέ τίς χαιτες τους μπροστά
σάν τούς ἐνάντιους καπνοῦς στά βαπόρια.
Αὐτό εἶχα νά πῶ. Καί πῶς ἀκόμη:

Πίσω ἀπό τάλογα, καί πίσω ἀπ' τούς καπνοῦς,
καί πίσω ἀπ' ὄλα.
Καί πίσω ἀκόμα ἀπό τή ράχη τῆς ζωῆς:
Ἕνα σύννεφο ἔφερενε τ' ἀστροπελέκια του
ἴσα πάνω ἀπ' τή γλυνιά μας ἡρεμία.
Ἕνα πάνω ἀπ' τόν ἀνίδεό μας ὕπνο.
Κι ἴσα πάνω ἀπ' τήν ἀγάπη μας —
ἀπ' τήν ἀγάπη μας ἀπάνω.

Δέν ἔχω τίποτα νά πῶ παρά μονάχα:
Πῶς οἱ ἰτιές ἐσκύβαν στά νερά.
Μαδώντας τά πράσινα μαλλιά τους.
Καί πῶς μιά πεταλούδα ἔγινε σκόνη
ἀπό λαχτάρα νά γίνει πιό χρυσή.

Δέν ἔχω τίποτα νά πῶ παρά μονάχα:
Πώς ἄνθρωποι πού τρέμουν τό ἄσπρο φῶς.
Πού τρέμουν κάθε τό ἄσπρο.
Σημαδέψαν μιά φωλιά χελιδονιῶν,
ἴσα - ἴσα τήν ὥρα πού τραγουδοῦσαν.
Καί γέμισ' ὁ οὐρανός ματωμένα πούπουλα.

Δέν ἔχω τίποτα νά πῶ, γι' αὐτό σωπαίνω.
Γιατί ὅ,τι εἶχα γιά νά πῶ, τόπαν οἱ τάφοι.
Τόπαν οἱ θρηνοί, τά τουφέκια, οἱ σταυροί.
Τά μαῦρα — τά κατάμαυρα — τσεμπέρια.
Καί τάσπρα — τά κάτασπρα — τά κόκκαλα. Αὐτό.
Καί τίποτ' ἄλλο.
Καί σωπαίνω.

ΚΑΛΗΜΕΡΑ

Καλημέρα...
Καλημέρα τριανταφυλλάκι, πού κάπου θά μοσκοβολᾷς.
Καλημέρα νερό, πού κάπου θά τρέχεις.
Καλημέρα δάσος, πού κάπου θά τραγουδάς.
Καλημέρα... Καλημέρα.
Τζιτζίκια, πεταλοῦδες, πουλιά... Καλημέρα.

Ἔνας πρωινός παρακαλεστής σᾶς στέλνει τά μάτια του.
Σ' ἓνα κατάμονο νησί — μιά θαλασσινή κούνια —
εἶν' ἓνα στοματάκι πού σᾶς ἀποζητᾷ.
Εἶναι δύο μικρά χεράκια κρεμασμένα.
Εἶναι μιά ἀγκαλίτσα δίχως κούκλα.

Ἦ τριανταφυλλάκι, καί δάσος, καί νερό...
Ὁ πατέρας δέν ἔχει παρά σίδερα.
Δέν ἔχει παρά βότσαλα κι ἀγκάθια.
Ἦ τριανταφυλλάκι, καί δάσος, καί νερό.
Κυλεῖστε τό παραμῦθι σας...

Κυλεῖστε το κατά τό Τρίκερι. Κυλεῖστε το...
Καί φλυαρίστε γύρω στό κλουβί της,
πού μένει σιωπηλό. Καί κεινή θά γελάσει.
Θά χτυπήσει τά χεράκια της καί θά γελάσει.
Γιατί δέν εἶναι οὔτε πέντε χρονῶν ἀκόμα.

Βούρκωσε ή μέρα... ψιχαλίζει.

Ένα καϊκι στριφογυρίζει σά σαστισμένο παιδί.

Η Νοτιά του Ξέσκισε τήν ποδιά του.

Τώρα θά τ' άρπάξει άπ' τά μάτια μου,

τώρα θά τό καταπιεί· και πάει·

(χάθηκε και τό τελευταίο σινιάλο του κόσμου)

Σκεπάζω τά μάτια μου. Καραβάκι...

Άδύναμο φτερό. Πνιγμένο πουλί τής θάλασσας.

Μέσα μου σ' έλεγα «Μυρτώ».

Μυρτώ... Κι έν' άσπρο φουστανάκι.

Ήρθες, караβάκι λευκό.

Ήρθες λικνιστικά άπ' τό Αίγαίο.

Κουνώντας τό πανάκι σου άπ' τήν πλώρη —

σάν ρουχαλάκι τής κούκλας της.

Και τώρα κυλᾶς στά γκρεμνά του νερού.

Κυλᾶς και δέ γλυτώνεις.

Κι έγώ δέν έχω παρά δύο βρεγμένα μάτια.

Κι ένα άκρωτήριο... νά περιμένω.

Νά περιμένω νά Ξαναγίνει άνοιξη. — "Αχ! караβάκι —

Νά περιμένω νά Ξαναγίνει Ξαστεριά.

Ή Μυρτώ μου μεγαλώνει

(κούνα άγέρι τό μωρό μου...)

Καπελάκι βυσινί.

Κι αύρα μου θαλασσινή,

φέρτο πίσω στό πλευρό μου.

Νάνι - νάνι κι άν γυρίσει,

τί λογάκια θά μου πεί.

Τί λογάκια κρυσταλένια —

άχ φωνούλα μου μελένια,

του καναρινιου άδερφή.

Μπρός γκρεμός — γκρεμός και πίσω.

— μαγουλάκια μου στεγνά —

Πάθη πρώτα και στεγνά...

Τί νά πρωτοτραγουδήσω;...

Στό Μανώλη Ξύλου

Ένα βαρκάκι περνάει απ' άνοιχτά.
 Περνάει μακρινό, ξέγνοιαστο, σά θρύλος.
 Κι από πίσω τό κυνηγᾷ άμέριμνα ό μπάτης.
 Παίζει κρυφτούλι μέ τούς κόρφους,
 κρύβεται πίσω στους κάβους σάν παιδί.
 Κι ό άέρας τό κυνηγᾷ... Τό κυνηγᾷ...
 Άνοιξιάτικο παιγνίδι.

Κάτω απ' τό πανί του κάποιος θά τραγουδᾷ.
 Θά ξεφωνίζει από άγρια εϋτυχία.
 Κι έδῶ...
 Τά στεριανά μας πανιά καρφωμένα στή γῆ.
 Τό κοιτοῦν σάν αιχμάλωτα ζῶα.
 Άραδιασμένα σέ άδέκαστη σειρά
 ὅπως οί σταυροί στά νεκροταφεῖα.
 Περιμένοντας νά φυσήξει ό οὔριος τῆς Εἰρήνης.

Μά τό καρβάκι δέν ξέρει απ' αυτά.
 Άγκαλιά μέ τό μπάτη του περνοῦνε.
 Περνοῦν μεθυστικά, ξελογιασμένα.
 Καί κάτω απ' τό πανί του κάποιος τραγουδᾷ.

Κι έδῶ:

Κάτω απ' τό πανί του,
 κάποιος άπόψε πέθανε.

Άπόψε πού έχασα τόν ἴσκιό μου,
 καί βουλιάζω στήν άπατη νύχτα.

Άπόψε, πού βγήκα στά τρίστρατα τοῦ μεσονυχτιοῦ,
 καί ζητιανεύω λίγον ὕπνο.

Άπόψε πού άποδήμησαν κοπάδι οί χίμαιρες
 καί ξεσέλωσα τό ἄλογο τῆς ἐλπίδας...

Άπόψε, πού σοῦ σήκωσα τό γιασμάκι
 καί σ' αντίκρισα, ὀλόγυμη — ἐφτάσκημη ντροπή —

Άπόψε...

Μετρήθηκα ξανά μαζί σου —

Κι ἤμουν ἕνα μπόι ψηλότερος!

Η ΠΟΙΗΣΗ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ

Ἐχτές ἡ ὥρα δώδεκα,
(ὥρα Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν Δώδεκα)
ἔφτασε ἐδῶ ἕνας ποιητής. Ἡ ὥρα δώδεκα.
Φοροῦσε ἄσπρη σατακρούτα.
Καί γυαλιά τοῦ ἡλίου Μάκ Ἀρθούρ.
Δίκνισε τὰ μαλλιά του στό Νοτιά...
Ἔγστερα βύθισε τὰ μάτια του στόν πόνο μας.

«Ταλαίπωροι... Αὔριο θά πονέσω καί γιά σᾶς
— ἐξάπαντος.
Μά γιά τήν ὥρα τὰ λουλούδια εἶναι τόσο ματωμένα.
Κι ὁ ἥλιος βουλιάζει τόσο θεῖα στό Σαρωνικό.
Ἄ ἡρωισμός — ἄχ — εἶναι κι αὐτός μιά βαρβαρότητα.
Μιά βαρβαρότητα καί τίποτε ἄλλο.
Ἡ ζωὴ εἶναι γλυκό μετάξι.
Γλυκό μετάξι: τίποτ' ἄλλο.
Φτωχέ Λουντέμη, κι ἐσύ ἐδῶ;
Ἄχ, ἀνένδοτε ὄραματιστή.
Σοῦ πάει τόσο λίγο ἡ πυγμή...
Καλήν ἀντάμωση στόν «Ἐλικώνα».

Κι ἔφυγε μέ τήν κόμη του κατά τό Λαύριο,
κουβαλώντας τ' ἀνάλαφρο κεφάλι του
— φούσκα πλωτή μέσ στό αἶμα. —
Κι ἀπ' ὅλα ἐδῶ δέν εἶδε τίποτα.
Τίποτα πάρεξ:
πῶς ἡ ζωὴ εἶναι γλυκό μετάξι.
Τίποτ' ἄλλο.

ΕΜΜΕΤΡΗ ΠΙΚΡΙΑ

Σέρ Τόμας Ἐλιοτ, παθιασμένε ἰδεομανῆ.
Κύριε Ἄντλους Χάξλεϋ, Κύριε Πρίστλεϋ:
Στή Λόντρα:

Θεάδελφε Μωρούα, Ἄντρέ Ζίντ
Παρίσι

Κύριε Σάρτρ, Κύριε Στάιμπκ, Κύριε Σῶ:
Παντοῦ.

Ἄνόματα λαμπερά, καλημέρα σας!
Πῶς εἶσθε; Ἐμεῖς ἐδῶ πεθαίνουμε.
Γι' αὐτά πού γράψαν οἱ θεοί σας.
Μά αὐτό βέβαια δέν ἔχει σημασία.
Ἡ Μούσα σας δέν ξέρει Ἑλληνικά.
Κι εἶναι καί κάπως καί στρυφνή —
κι ἐδῶ τό δράμα εἶναι κατακάθαρο.
Εἶναι ἀπλό. Τό λένε «φρική»
(Ἄλοφυρμός σέ φά ἔλασσον —
Ἄγκορ Στραβίνσκυ).
Ξέρω πῶς τρέμει ἡ μεγάλη σας καρδιά.
Μήν πάθει τίποτα κακό,
κανένα ἀρχαῖο βοτσαλάκι αὐτοῦ τοῦ τόπου.
Ξέρω τόν ἔνθεο ἔρωτά σας,
γιά τίς λευκές κοπέλες τοῦ Ἐρεχθεῖου μας
ἌΩ, μά ἡσυχᾶστε.
Εἶναι πολύ καλά, πολύ καλά τὰ μάρμαρά μας.
Καί σᾶς χαιρετοῦν.
Λίγοι καπνοί τὰ ἐνόχλησαν μονάχα.

Καί τά πισίλισε λιγάκι κόκκινο αίμα.

Κατά τά άλλα merci.

Ἄ, ναι.

Εἶχαμε, βλέπετε, λίγο σεισμό ἐδῶ.

Λίγα θρύψαλα, λίγες φλόγες... — Μά τόσο λίγες.

Πού δέν προφτάσαν οὔτε κἀν καί νά μαυρίσουν

τά πολυαγαπημένα μάρμαρά σας.

Καί μόνο ἐμεῖς ἐγίναμε δαδιά,

γιά νά φωτολουστεῖ ἡ γλυκιά σας Ἀκρόπολη.

Καί τώρα merci, ξανά.

Merci Maîtres... Μεροσί παντοῦ.

Καλή μέρα σας.

ΒΡΑΔΥΝΗ ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Ἐποφθε ἦρθε ἡ νύχτα ἀντάμα μέ τή βροχή

— χειροπιασμένες στρίγγλες —

καί μᾶς σύναξε στό τσαντήρι μας νωρίς.

Κουρνιαζοῦμε ἄλαλοι, κι ἀφήνοῦμε —

μόνη τή βροχή.

Νά μᾶς μιλάει — ἱστορία ψιγαλιστή —

γιά κάμπους κι ἀσημένιες αὐλακιές,

γιά τά σπαρτά, γιά παπαροῦνες.

Ἐ μύλος στή ρεματιά — ἄσπρο τραγοῦδι,

Ν' ἀλέθει, ὅλο ν' ἀλέθει, τόν καρπό.

Ἐ Βαγγέλης, ὁ βουνίσιος ἀδερφός, σωπαίνει.

Ἐκουμπάει στή διχάλα τοῦ χειριοῦ του.

Κι ὁ νοῦς του δρασκελάει τή θάλασσα...

Ἐταν ξωμάχος, ἕνας ἡλιοκαμένος ποιητής.

Πού ἔσπερνε μέ τό ξινάρι καταπράσινες σελίδες.

Μά τώρα ἡ γῆ ἡ ἀγάπη του, τώρα ἡ γῆ ἡ ψυχὴ του,

πού τή χτένιζε σά μονάκριβη θυγατέρα.

Τώρα ἡ γῆ ξενουχταίει κἀτ' ἀπ' τόν οὐρανό,

ἀπότιστη κι ἀνάλλαγη — ἔρημη ἐκκλησιά,

καὶ περμένει τή λειτουργία τῶν χειρῶν του.

Τώρα ἐκεῖ ὅλα εἶναι λείψανο.

Τώρα ὁ μύλος ἀλέθει ἔρημιά.

Καί τ' ἀχούρια γεμίζουνε μούχλα.

Τά γράμματα πηγαινόρχονται ὀγρά.
« Ἀκριβέ . . . νοικοκύρη μου . . . ρημάξαμε . . . »
Κι ὁ νοῦς τρέχει, τρέχει, τρέχει . . .
Λαβωμένο πούπουλο, μαζί μέ τό Νοτιά.
Ἀγγίζει σάν εἰκόνημα τό κατώφλι.
Σκύβει πάνω ἀπ' τόν ὕπνο τῶν παιδιῶν.
Καί τό πρωί ξαναγυρίζει στό τσαντήρι.

Ἀπόψε ἦρθε ἡ νύχτα μαζί μέ τή βροχή.
Καί στά τσαντήρια κοιμηθῆκανε τά φῶτα.
Νύχτωσε καί στή θάλασσα, κι ἐδῶ.
Νύχτωσε κι ἔξω ἀπό τά μάτια.
Καί μοναχά στό μαξιλάρι μας,
ἀγρυπνά ἓνα ὄνειρο.
Ἐνα ὄνειρο ἀκριβό, πού κοιμᾶται —
Καί ξυπνά μέ τή ζωή μας.

Ο ΠΟΛΥΖΩΗΣ ΠΕΘΑΝΕ

(† Πολυζώης Γαλάνης)

Ἡ μέρα εἶναι χλωμή, βιάζεται νά βραδιάσει.
Χλωμή σάν ἄρρωστο κορίτσι πού πεθαίνει.
Πρὶν λίγο σφούγγισε τόν ἰδρώτα της τάσπρο σύννεφο.
Ἦστερα λιγοθύμησε στήν ἀγκαλιά τῆς δύσης.
Ἦλα βαφτήκανε μαβιά . . .

Πάνω ἀπ' τίς καλαμιές περνᾷ ἡ ψαλμουδιά τῆς νύχτας.
Ὁ ἥλιος ἔλυωσε σέ μικρές - μικρές σπίδες —
(Οἱ πολυέλαιοι τοῦ Γαλαξία ἀνάψανε . . .)
Κάτω ἀπό ἓναν πᾶνινο οὐρανό —
κοίτεται ὁ Πολυζώης μέ παγωμένο αἶμα.
Βασίλεψε ἤσυχά ἀπό βραδύς. Καί τώρα —
ὄλους μᾶς μαυροφόρεσεν ἡ νύχτα.
Τό μαχαίρι τῆς λύπης του βούλιαξε στήν καρδιά μας.
Κι ἀποξεχάστηκε ἐκεῖ.

Τόν ξενυχτίσαμε δίχως κερί,
κομπολογιάζοντας θλιμμένα τή ζωή του.
Κεῖνος ἀφουγκραζόταν κίτρινος τή θάλασσα . . .

Τό πρωί τόν ἀνεβάσαν στό κατάστρομα.
Καί πίσω ἡ βαλίτσα του.
Τό καίτι κύλησε ἀργά πρός τό Λαύριο.
Σά νᾶπλεε στή λίμνη τῆς Ἀχερουσίας.

Νά μήν κλάψει κανείς.

Βγάλτε μονάχα τὰ καπέλα σας.

ἽΟ Πολυζώης πέθανε στό ἄνθος τῆς τιμῆς του.

ἽΗταν ἕνας σύντροφος λουσιμένος στήν πίστη.

Τώρα τό γέλιο του τό σφράγισε ὁ χάρος.

Βγάλτε ὅλοι τὰ καπέλα σας.

ἽΟ Πολυζώης ξανάρχεται —

ἐν «δόξη φοβερά!»

ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ἽΑπ' τ' ἀκρωτήρι πού κοιτάει πρὸς τὰ πελάγη
μέσ σ' ἕνα σύννεφο ἀπ' ἀμμόσκονη καί φῶς,
Μέ τ' ἀνοιξιάτικου προῦνου τῆς ἡλιαχτινῆς
κινουῦνε, κι ἔρχονται, καί φτάνουνε, καθῶς —
σιμῆνος χαρμόσυνο — οἱ μικρές μας χρυσαϊτίνες.

Ξαναγυροῦν οἱ οὐρανοί οἱ λησιμονημένοι...

Μεθυστικός δονεῖ τὰ στέρνα μας σεισμός.

Στ' ἀκροθαλάσσι μας φτεροκοποῦν ἀλκυῶνες.

Περνάει φλογάτη μιά βραγιά ἀπό ἀνεμῶνες,

πού τῆς μαστίγωσε, ὁ χιονιάς, κι ὁ φασισμός.

Καλωσορίσατε. Σά φύλλα ἀπό βιολέτες,

τά λόγια αὐτά ἀπό τὰ τραγούδια μου μαδῶ,

καθῶς ὁ μπάτης τό μαντήλι μου φουσκώνει.

Πάω νά σᾶς δείξω οὐρανό — καί δείχνω σκόνη...

Δέν ἔχουμε ἄλλο, ἄλλο τίποτα, ἐδῶ.

Περνάει ἡ γυναίκα, — ἡ Ἀνδρομάχη, ἡ Ἥγερία...

Παρνάει μαζί της ἡ φωτιά καί τό νερό.

Μά οἱ ραβδισμοί βαριά τὰ γόνατα λυγᾶνε.

ἽΑ! τή γυναίκα, πού δέν πάει νά τή χτυπᾶνε

οὔτε καί μέ τῆς μύγας τό φερό.

Πρώτη περνᾶ — παραμερίστε νά διαβεῖ —
Περνάει πικρή, βαλαντωμένη, ἡ νέα μητέρα.
Μικρὴ τριγόνᾳ, δίχως ταίρι καὶ φωλιά.
Ἡ αὐγουστιάτικη περνάει μοσκοβολιά,
τῆς νέας μας θρησκείας ἡ πλατυτέρα.

Περνάει ἡ Μάνα — γονατίστε — ἡ μαύρη Μάνα —
Στῆθος κλειστό σάν ἱερό ἐκκλησιᾶς βουβῆς.
Μερονυχτὶς ἠχολογᾶνε νοερά της,
τά Σκοπευτήρια πού ματώσαν τὰ ὄνειρά της,
καταμεσίς στό πανηγύρι τῆς ζωῆς.

Περνοῦν οἱ ὠραῖες — ὠραῖες ὄλες, ὡς τῆ μιά:
Τὰ ἔκθαμπα μάτια, τ' ἀνυπόμονα τὰ χεῖλη...
Περνάει ἡ νέα Ἑλληνίδα ἡ ἀνθοστήλη.
Ἄλλες ὠραῖες — ὠραῖες ὄλες — ὡς τῆ μιά.
Γιὰ νά περάσουνε πετοῦμε τίς πληγές μας — γιασεμιά.

Λεῦκες ὀλόρθες πού ἐθροοῦσανε μακριά μας
τρεῖς ἀργοκίνητους αἰῶνες, τρεῖς χρονιές.
Σήμερα θύελα, αὔριο πείνα — οἱ παγωνιές.
Ζούσατε κάτω ἀπ' τὴ βροχὴ κι ἀπ' τὴ στοργή μας
(μιά βαρβαρότητα ὄλη ἡ μέρα σας ὠμή)
μέ λίγα ψίχουλα ἀπὸ ἐλπίδα καὶ ψωμί.

Ἄ, τὰ τραγούδια πού θὰ λέαμε στή χαρά μας...
Τάπαμε κλάματα τρεῖς χρόνους στή σειρά,
γιὰ τὰ χαμένα καλοκαίρια — τὰ παιδιά μας,
πού ἄφησαν βίαια τὴ ζωὴ μέ μιά κρανηγή,
καὶ τὸ γαρούφαλο τοῦ ἔρωτα ἀπ' τὸ στόμα
τούς τὸ φορέσανε στό στῆθος μιά πληγή.

Καὶ τὰ κορίτσια, τ' ἀνθισμένα, ὠραῖα, κορίτσια.
Πού ἀκίνητοῦν σέ κοιμητήρια βραδυνά,
λιγνά φυτά, κεραυνωμένα ἀπ' τὸ δρολόπι,
πούφυγαν ἄξαφνα ἀπ' τὸ πλάι σας μ' ἓνα «ἄχ!...»
πρὶν νά προφτάσουν νά στενάξουν ἀπ' ἀγάπη.

Μά ἄς τὴ σκορπίσουμε τὴ θλίψη αὐτὴ τὴν ὥρα.
Κι ἄς ξεδιπλώσουμε στόν ἥλιο τὴ χαρά.
Καλωσορίσατε! Κι οἱ γάρες μας μαντήλια!
(Ἄ, τί γλυκὰ ἡ πληγὴ μας τώρα πού πονεῖ...)
Καλωσορίσατε! Ξεβράχνασε ἡ φωνή!

Ἦ, ἐσύ, γυναίκα, ὀπτασία λησμονημένη...
Μικρὴ παιδοῦλα, μάνα, κόρη αὐριανή...
Μέσα στά σπλάχνα σου βογγοῦνε οἱ σκοτωμένοι.
Καὶ τραγουδοῦν οἱ αὐριανοὶ μας ζωντανοί!

«ΕΙΜΑΙ ΚΑΛΑ...»

«Η ἀλληλογραφία θά διενεργείται ἐφ' ἑαυτοῦ δελταρίου ἐπὶ τοῦ ὁποίου θ' ἀναγράφονται ὀλίγα λέξεις ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ὁ ἀποστολεὺς ὑγιαίνει»

Η ΔΙΑΤΑΓΗ

Εἶμαι καλά, Μητερούλα... αὐγή μου...
Σπεύδω νά καλοπιάσω τὸ φόβο σου. Εἶμαι καλά.
Κάθομαι κάτω ἀπ' τὸν ἴσκιο τῆς λύπης μου,
καὶ ἀφήνω τὴν πένα μου νά κλάψει... Μάνα...
Τρεμούλα τῶν χειρῶν...
Χιόνια πού ξεφεύγετε ἀπ' τὴ μπόλια...
Στεναγμὲ πού μετρᾶς τὸ μισεμὸ μου...
Εἶμαι καλά.

«Πρῶτον, Σεβαστή μου...
«Πρῶτον, ἔρχομαι νά ἐρωτήσω...» Καὶ δέ ρωτῶ τίποτα.
Ἐδῶ δέν ρωτοῦν. Ὅλοι «εἶναι καλά...»
Κι ἄς ἀνεμίζονται οἱ κρεμάλες πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια τους.
Κι ἄς τρώει τὰ πόδια τους ἡ ὕαινα, ἡ πίσσα...
Εἶναι καλά.

«Πρῶτον, Μητερούλα... Ὑγείαν ἔχω».
Καὶ τὸ στήθος μου φωνάζει σάν πρόβατο βραχνό.
Κι ὁ ραβδιστὴς μετράει τὴν ὥρα του στὰ πλευρά μου.
«Πρῶτον, Μητερούλα... Μά συγχώρα με καὶ σήμερα.
Συγχώρα με καὶ σήμερα πού δέ θά μάθεις τὴν ἀλήθεια.
Ἡ ἀλήθεια γέρασε καὶ δέν ταξιδεύει.
Δέν περνᾶ τὴ θάλασσα.
Ἡ ἀλήθεια, Μανούλα εἶναι βόλι. Καὶ δέ θά σὴν πῶ.
«Εἶμαι καλά».

Σήμερα κλείνω τὰ χίλια γράμματα. Μά ξέρω...
Πῶς ἔχεις χρόνους νά πάρεις μὴνυμά μου.
Μά συχώρα με. Συχώρα με, Μητέρα.
Γιὰ τὰ χίλια μονότονα «εἶμαι καλά».
Τὰ χίλια μονότονα ψέμματά μου.

Πῆρα ξανά γιὰ νά σοῦ γράψω.
Ἔχω τὴν κάρτα μου στὰ γόνατα.
Καὶ τὴ χαϊδεύω σάν περιλύπο πουλί.
Τὸ χέρι πιά τὸ γράφει μοναχό του
τὸ μικρό, πικρό του, μάθημα:
«Εἶμαι καλά»

Ξέρω... Ἄχ, Μητερούλα...
Ξέρω, πῶς σοῦ στέλνω κάθε μέρα,
τὴν ταχτική δόση τῆς πίκρας μου. Ξέρω,
πῶς τὴ χαϊδεύεις τούτη τὴν ψευτιά μου...
Πῶς τὴ ραίνεις μὲ δάκρυα καὶ παραμιᾶς. Ξέρω.
Μά δέν κάνει φτερά ἄλλη λέξη ἀπὸ δῶ...
«Εἶμαι καλά».

Μπορεῖς, ἀκριβή μου, νά τὴ διαβάσεις καὶ δίχως φῶς.
Δέν εἶναι κἀν ἀνάγκη νά τὴ διαβάσεις.
Φτάνει μόνο ναρθεῖ, ν' ἀκουστεῖ στὴν ἐξώπορτα
ἢ φωνὴ τοῦ ταχυδρόμου.
Τότε, Μανούλα, μπορεῖ καὶ νά μὴν εἶμαι καλά.
Μά ἐσύ νά πιστέψεις τὴ γραφὴ μου:
«Εἶμαι καλά».

Εἶμαι καλά... Ἀφοῦ μπορῶ καὶ σέρνω τὸ μολύβι.
Εἶμαι καλά... Ἀφοῦ μπορῶ καὶ τὸ ψελίζω.
Εἶμαι καλά... Ἀφοῦ ἀραδιάζω στὸ χαρτί,
τὰ τσακισμένα τοῦτα λόγια.
«Εἶμαι καλά».

Ἄχ, νά μποροῦσα νάχα ἕναν οὐρανό
γεμάτο, ἀπό ψεύτικα τέτια πουλιά.
Καί νά τάχυνα στό διάστημα...
Γιά νάρχονται — κι ὅταν ἐγώ δέ θ' ἀνασαινο.
Νάρχονται καί νά ραμφίζουμε τό τζάμι τοῦ σπιτιοῦ μας.
(Αὐτό πού κοιτάζει κατά τή θάλασσα).
Καί νά κελαιδοῦνε. Νά κελαιδοῦνε σμήνη τίς ψευτιές:
«Εἶμαι καλά».

Μανούλα ἐσύ... Ἐσύ πού διαβάζεις μέ τᾶ δάχτυλα.
Ἐσύ πού μιλάς τή γλώσσα τῶν χειρῶν...
Ἀκούμπησε τά χεῖλη σου στό χαρτί.
Ἐτσι ὅπως εὕρισκες, σάν ἡμουν παιδί, τόν πυρετό μου...
Καί διάβασε πάνω στ' ἄγραφο χαρτί. (Σβῆσε τό «καλά».)
Καί διάβασε ὅλοισα ἀπ' τήν καρδιά μου:

Μάνα... Ἄχ... Μάνα, Μάνα...
Τό κορμί πού κανάκεψαν τά χέρια σου.
Ἐλῶσε σήμερα κάτω ἀπ' τό λιθάρι.

Ἡ φωνή πού νανούριζε τόν ὕπνο σου,
Βέλαξε κάτ' ἀπό τό μαχαίρι.
Μά ἐσύ, γέλα, ἀκριβή μου. Γέλα...
Πές πώς ξύπνησες ἀπ' ὄνειρο κακό.
Καί γέλα νά τό διώξεις.
Γέλα. Κι ἐγώ... ἠσύχασε, Μανούλα.
«Εἶμαι καλά».

Σήμερα μοῦ χύσανε τό φῶς μου. Εἶμαι καλά.
Εἶμαι καλά. Χτές κάψανε τά νύχια μου.
Τρόμοι μοῦ πῆραν τή μιλιὰ μου. Εἶμαι καλά.
Σεισμοί γκρεμίσανε τά φρένα μου. Εἶμαι καλά.
Εἶμαι καλά. Αὔριο θά μέ σταυρώσουν.
Εἶμαι καλά. Εἶμαι καλά... Εἶμαι καλά...

Εἶμαι καλά. Κι ἄς μήν ἔχω πιά μυαλό νά τό σκεφτῶ.
Εἶμαι καλά. Κι ἄς μήν ἔχω πιά μιλιὰ νά τό φωνάξω.
Εἶμαι καλά. Κι ἄς μήν ἔχω χέρι νά τό γράψω.
Γι' αὐτό, τό σκάβω. Τό σμιλεύω ἐπιτύμβιο.
Πάνω σ' αὐτό τόν ἀνεμόδαρτο γκρεμινό...
Σ' αὐτό τό τρελό Νεκροταφεῖο,
πῶς ὅλοι οἱ νεκροί του:
«ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΑ!!»

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ ΧΙΚΜΕΤ

Ναζίμ Χικμέτ, άρκαντάς. Συγκάτοικε τής κόλασης.
Σ' άκουσα πού βόγγηξες έψές για τήν Έλλάδα.
Ήταν νύχτα, ώρα πικρή. Κι ό βόγγος άκούμπησε στό
στιήθος μας.

Ήταν ή ώρα πού δέναμε τίς πληγές μας.
Κι άνασηκώσαμε τόν επίδεσμο για νά σ' άκούσουμε.
Νά σ' άκούσουμε—άπ' τό μικρό μπουντρούμι τής Σταμπούλ—
Νά βογγᾶς μέσ' σ' όλα τά μπουντρούμια του κόσμου.

Τώρα Ναζίμ, μπορῶ νά σοῦ τό πῶ.
Τώρα πού μοῦ στένεψαν τόν κόσμο.
Τώρα πού γεύτηκα τής άλυσίδας τή σκουριά.
Τώρα Ναζίμ, μπορῶ νά σοῦ τό πῶ:
Πῶς στό δεξι βραχιόλι τής χειροπέδας μου
αισθάνομαι τό χέρι τό δικό σου,
Ναζίμ, όμοθάνατε άδελφέ μου.

Μᾶς έφτασε άπρόσμενα τό γράμμα σου έδῶ χτές βράδυ.
Σάν ένα πουλί πού έφυγε άπ' τό κλουβί του.
Σάν ένα χέρι πού άνέβηκε άπ' τά κύματα.
Τό διαβάσαμε, ριγώντας συλλαβιστά,
κάτω άπό τό γιαταγάρι του μισοφέγγαρου.
Καί πήραμε τόν όρκο:

Νά σοῦ κενθήσουμε στό ροῦχο
τή στάμπα του Μακρονησιώτη.
Καί νά σέ κράξουμε έπίτιμο μάρτυρα καί συντοπιτή μας.
Ή φυλακή μας είναι ξεσκεπη έδῶ, Ναζίμ.
Γκρεμότοπος πού τόν ζώνει όλοτρόγουρα ή πίσσα.
Καί πάνω του σαλεύουμε όλόρθοι σκελετοί.
Πῶς ήρθε καί μᾶς βρήκε τό χαρτί σου;
Έδῶ δέν άραξε άλλο τίποτα, ποτές—
παρά μονάχα οί δήμιοι, κ' οί βοριάδες.
Πῶς βρήκε τή στράτα τό χαρτί σου;

Αυτό πού γίνηκε στόν τόπο μου, άρκαντάς,
δέν εματάγινε ποτές, άλλοῦ, στή σφαίρα,
κι οὔδέ μιλιέται, οὔδέ γροικιέται. Μοναχά
τουτο σοῦ λέω, Ναζίμ: Τά μωρά,
τά μωρά πού δέν έκλαψαν ποτέ γι' άλλον κανένα,
παρά για τόν ίδιο τους τόν εαυτό. Τά μωρά
έβαλαν άπό τίς κούνιες τους τό μοιρολόι,
για τά μεγάλα πάθη τῶν γονιῶν τους.
Τουτο μονάχα σοῦ λέω, άρκαντάς. Καί θάθελα νά ξεφωνίσω.
Μά τό κερί μου γέρνει στό σαμντάνι τό κεφάλι του,
καί κλαίει τόν εαυτό του.

Τώρα καληνύχτα, Ναζίμ. Κι αύριο πού θά φέξει,
Κι εγώ θά ξεντυθῶ τά σίδερα,
θάρθω νά σέ βρῶ.
Θά πάρω τό βαπόρι τής γραμμής,
καί θάρθω στή Σταμπούλ νά σ' άνταμώσω.
Καί σύ, θά δεῖς άπ' τό κατάστροφωμα τό μαντήλι μου
καί θ' άνεβείς νά μέ καλωσορίσεις.
Καί τότε, θά πιαστοῦμε άδερφικά,
καί θά σεργιανίσουμε στά χώματα πού γεννήθηκα.

Κι ἂν ἔχεις μάνα. Ἐάν ἔχεις μάνα, ἀρκαντάς,
θά σκύψω νά τῆς φιλήσω τό χέρι,
πούφερε στή ζωή τόν ἀδερφό πού μούλειπε.
Κι ἂν ἔχεις ἀδερφό,
θά τοῦ ζητήσω νά μοῦ δανείσει τ' ὄνομά του.
Κι ἂν ἔχεις γιό,
θά βάλω στή χούφτα του τό χέρι τῆς κορούλας μου.

Κι ἂν δέν ἔχεις τίποτα . . .
Ἐάν δέν ἔχεις τίποτα, ἀρκαντάς, τίποτα.
Τότε θά σοῦ δείξω τά Τουρκάκια,
πού ιδρώνουν στό μουράγιο.
Μ' ἕναν ἰδρό συγγενικό.
Τίς μητέρες πού ἀνεβαίνουν λυπημένες τόν ἀνήφορο.
Τά παιδάκια πού ξυλιάζουν ἔξω ἀπ' τίς βιτρίνες.
Θά σοῦ δείξω τίς χιλιάδες μητέρες, τούς ἀδελφούς —
καί τά παιδιά μας.

Καί θά δόσουμε μαζί τόν ὄρκο τῆς Ἀκοίμητης Ὀργῆς:
Πώς δέ θά γελάσουμε ποτές, ἂν δέν γελάσουνε μαζί μας.
Πώς δέ θά τραγουδήσουμε ποτές,
ἂν δέν τελειώσουνε τά δάκρυα τοῦ κόσμου.

Μά τώρα, συχώρα με, ἀρκαντάς. Σιμώνει ὁ σκοπός.
Καί τό κερὶ μου πέθανε στήν πέτρα του. Ψηλά ἢ Ζωή!
Σέ χαιρετῶ μέ τήν ἰαχή τῆς Μακρόνησος.

ἽΟ ἀδερφός σου
ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΛΟΥΝΤΕΜΗΣ

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΑΗ-ΣΤΡΑΤΗ

Χτές τήν αὐγή φοντάραμε
στό νέο πετρονήσι μας.
ἽΟ «Ἄλφειός» («Μεταγωγόν ὁ Ἄλφειός»),
ἐσύρθηκε κωθρά στ' ἀκροθαλάσσι . . .
Ἐνοιξε τίς μασέλες του. Καί ξέρασε —
μιάν ἀμπαριά καινούργιους Ἵωνάδες.

Βαρύ ἦταν τό ταξίδι μας. Ἐνάντιο.
Κι ἡ θάλασσα ἕνα πέλαγο χολή.
Τό πλοῖο ὀκνό, κι ὀλονυχτίς μᾶς ἐσεργιάνιζε
στά βορινά σοκάκια τοῦ Αἰγαίου.
— Μεταλικό κιβούρι —
πού ἔφαχνε γιά τό νεκροταφεῖο μας.

Εἴμαστ' ἕνα φορτίο ἀγύριστα μυαλά,
παραδωμένα μέ τό μέτρο.
Ἐνα φορτίο ἀντίγνωμοι,
φερέοικοι Ροβινσῶνες τοῦ Αἰγαίου.
Πού ζαλωθήκαμε στήν πλάτη τήν τιμή μας,
καί πᾶμε στῆς θυσίας τό Μαραθώνιο.

. . . Πίσω στό βράχο τοῦ Μακρονησιοῦ
ἀκόμη κυματίζει,
ἡ διψασμένη ἀνάσα μας.
Καί στό γιολό ἀπ' τήν πέτρινην ἐξέδρα της
μ' ἕνα γυμνό κλαρί,
μᾶς ξεπροβόδισε ξεσκοῦφωτη ἡ Ἵστορία.
Εἴχαμε κάτι μάτια θεονήστικα γιά πράσινο.
Κάτι χεῖλια ραγισμένα γιά νερό.
Καί κάτι χέρια κόκκαλα . . .

Καί χτές αὐγή φουντάραμε στὸν Κόσμο μᾶς
σὲ νέο καταστρωμένο ἀνθρωποστάσι.
Νησί μικρὸ χαμένο στὰ νερά
(«κλωβὸς ἐπικινδύνων»).

Μὰ ὁ Κόσμος ἦταν πάλι χωροφύλακες...
Ἄμπαρωμένα σίτια καὶ τουφέκια.
Σίτια τεφρά. Καὶ βράχοι κυματόδαρτοι.
Βράχοι ξανά. Ὅλο βράχοι. Καὶ βοριάδες.
(Ἡ Μακρόνησο μᾶς πῆρε τὸ κατόπι...)

Μὰ σάν ἐπήραμε σιγὰ τὴ ρεματιά,
πατώντας στὸ ἐμβατήριό πού μᾶς ἔψελναν
οἱ ραψωδοὶ τῆς ζέστης — τὰ τζιτζίκια.
Σάν πήραμε τὸ ρέμα γιὰ τὸ πλάτωμα.
Ἐκεῖ πού βούιζε τὸ πάνινο χωριό μας.
Ἐκεῖ πού πρασινίζαν καὶ μᾶς πρόσμεναν
κάτι γριούλες μυγαλιές — Ζητιάνες τοῦ νεροῦ...
Σάν πήραμε τὸ ρέμα - ρέμα γιὰ τὸ πλάτωμα...
Μιά λυγαριά καταμεσίς στή ρεματιά,
(προσκυνητάρι τῆς Πανώριας Ἄνοιξης)
ἀγκάλιασε τὴ μέση μας σάν ἀδερφή.
Καὶ μᾶς θυμιάτισε μέ τῆ μοσκοβολία της...

Κι ἐκεῖ... Αὐτὴ ἡ ψυχὴ,
Αὐτὴ ἡ ψυχὴ πού ἐλύγισε τὰ σίδερα.
Αὐτὴ ἡ ψυχὴ ἡ ὀρθή, αὐτὴ ἡ ψυχὴ μας,
(μπροστά στὸ τέμπλο τῆς πανώριας Ἄνοιξης)
Ἀνάσανε βαδιά. Βαδιά πολὺ.
Ἀνάσανε γιὰ ὄλες τίς ἀνάσες.
Καὶ προσκύνησε.
Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ...

ΟΛΟΡΘΟΣ!

Στὴ Σκιά τοῦ Κ. Γαβριηλίδη

Τὸ φέρετρό σου τὸ κρατήσαμε μέ τὰ δόντια,
ὀγκισμένοι ὑπήκοοι τῆς καρδιάς σου.
Σ' ἓνα διάβα σπαραχτικὸ μέσ στὰ δρομάκια,
τὰ μουσκεμένα ἀπ' τὰ δάκρυα τοῦ χωριοῦ,
(οἱ γριές κι οἱ κοπελοῦδες τ' Ἀη - Στράτη
γιὰ τίς γριές καὶ κοπελοῦδες τῆς Ἑλλάδας).
Θάθελα ἀκόμη νὰ τὸ πῶ. Κι ἄλλη φορὰ: Ὁλόρθος!
Σὰ θρύλος. Σάν ἀγρύπνια. Σὰ λόχη τῆς φωτιάς.
Ὁλόρθος. Σάν τὸν ἥλιο τοῦ καταμεσήμερου.
Σάν τίς κολῶνες τῶν Ναῶν,
πού ζοῦνε καὶ πεσμένες.

Ἡ στάση αὐτὴ τοῦ αἰώνιου ὕπνου δέ σοῦ ταίριαζε,
ἀγαπημένε φίλε.
Ἐσύ ὀλόρθος ἦσουν πάντα.
Ὁλόρθος στοὺς ἀφρούς τῆς λύσσας καὶ τῆς θάλασσας,
ἐκεῖ στὸ Μακρονήσι.
Ὁλόρθος πλάι στὸ κοντάρι τὸ στητό
μέ τὴ σημαία «ἀδερφωθεῖτε».
Ὁλόρθος στὴν πλώρη τῆς ζωῆς. (Κι ὀλόρθος — μύθε το —
— σ' ὅποια στάση κι ἂν σ' ἔδωκαν στὴ γῆ —
ὀλόρθος στὴ μνήμη μας θά μένεις);

Ἄ, ἠλιοκαμένες χωριάτισσες τοῦ τόπου μας.
Ἔσεῖς ποῦ τοῦ χαρίσατε ψωμί κι ἄλατι,
κι ἀργαλίσια πετσέτα νά πλυθεῖ...
Πῶς βλέπω τά μαλλιά σας λυμένα καταγῆς
ν' ἀνεμίζουν σάν τά στάχια τῆς Θεσσαλίας.
Χωριάτισσες τῆς πικραμένης Ρούμελης.
Τῆς Ἠπειρος γριές — ξεραγιανά εἰκονίσματα.
Καί τοῦ Μωρηᾶ βαβάδες...

Τοῦ Πόντου Παναγιές — «ρίζα μ' Κωστή...»
Καί τῆς Μακεδονίας μυροφόρες...
Ἔφυγ' ὁ δικό σας, ἔφυγε πρωινός.
Καί πάει πικρό ταξίδι.
Πάει. Μ' ἄφησε πίσω τόν ἴσκιο του πλατύ,
νά σᾶς δροσολογαίε στά λιοπύρια.
Πάει ταμένος κουρμπάνι στή σφαγή
γιά νά στεριώσει τό γιοφύρι τῆς ἀγάπης.

Ἔφυγε πρωινός. Μά θά ξανάρθει.
Σά θά μεστώσει τό δέντρο του καρπό,
τό δέντρο τῆς αὐλῆς του — τῆς Εἰρήνης...
Καί πάρον νά βουίζουν οἱ ἀύλακιές,
καί κελαιδοῦν ξετρελαμένα τά δρεπάνια...
Θάρθει, σά γνώριμος ἀχός πά στά σπαρτά,
νά σκουπίσει ἀνασασμένος τόν ἰδρό του.
Καί νά σφυρίξει τό σκοπό τοῦ θεριστῆ
στόν πρότυπο ἀγρό «Κώστας Γαβριηλίδης».

1954
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Ἀπόψε βρέχει μαχαίρια ἢ βροχή,
Καί σκίζουν τίς κοιλίες τῶν τσαντηριῶν τους.

Ἐβοριάς δείχνει ὀλόισα τό νησί.
Καί τά κύματα ἀδειάζουν τίς ποδιές τους —
ἴσα πάνω του.

Καί σκάβουν, σκάβουν τήν πλαγιά.
(Κι ὁ κόσμος γέμισε ρυτίδες...)

Ἄ, τί κυλοῦν τίς νύχτες οἱ κατεβασιές.

Τί παίρνουν, καί τί φέρνουν, καί τί κυνηγοῦν.

Τί μπόγους, τί σοδιές, καί τί ὑπάρχοντα.

Τί αἵματα, τί δέματα, καί τί φυλαχτά...

Τό γράμμα τῆς μανούλας... Πού βράχηκε.

Καί τώρα δέ θά τό βγάζουν.

(Κι ἦταν καί λίγη ἡ ὀρθογραφία τῆς...).

Κι ὄλα αὐτά, γιατί; Γιατί;

Γιατί ἡ ματιά τους εἶναι ἀπλή καί φεγγερή.

Γιατί ζεσταίνει τίς πληγές ὄλου τοῦ κόσμου.

Γιατί ἡ μιλιὰ τους εἶν' γλυκιά καί ταπεινή.

Σάν τήν «ἐπί τοῦ ὄρους» ὀμιλία.

Ἀπόψε πάλι δέ θά κοιμηθῶ.

Ἀπόψε πάλι θά βραχῶ μέ τούς βρεγμένους.

Ἀπόψε πάλι θά βογγήξω μέ τούς ἄρρωστους.

Γιατί ἡ ψυχή μου ἔμεινε μαζί τους.

Γιατί ὁ Γολγοθᾶς πού μέ κάρφωσε ἐκεῖ κάτω,
μούδωσε τό σταυρό του μαζί μου...

35
37
39
42
46
49
51

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1941 — 1944	3
Ἡ Μπαλάντα τῆς πείνας	7
Μιλᾶει ἡ Μόσχα	9
Στάλινγκραντ	11
Ἡ ταχυδρομία	13
Γιάννος Κατρῆς	14
Ἀρματομένα βουνά	16
Αἵτηση	17
Μαρτυρικά νειάτα	19
Ἐλεύθερα δωδεκάνησα	20
1947 — 1953 (Μακρόνησος)	21
Stabat Mater	23
Δέν ἔχω τίποτα νά πῶ	25
Καλημέρα	27
Βροχερό	28
Νανούρισμα	29
Θάνατος	30
Ἀπόψε	31
Ἡ ποίηση ταξιδεύει	32
Ἐμμετρον πικρία	33

Βραδυνή νοσταλγία	35
‘Ο Πολυζώης πέθανε	37
Έρχονται οι γυναίκες	39
«Είμαι καλά...»	42
Γράμμα στον Χικμέτ	46
Ταξίδι στον ‘Αη-Στράτη	49
‘Ολόρθος!	51

1954

Στήν ‘Αθήνα	53
-------------	----

‘Ωρα αγάπης	55
Μικρή μεθυσμένη στιγμή	56
‘Η Μυρτώ χάθηκε	57
‘Η ψυχή μου ξμεινε έξορία	59

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟΝ ΙΟΥΛΗ ΤΟΥ 1955
ΣΕ 3500 ΑΝΤΙΤΥΠΑ
ΤΥΠΟΓΡ. ΦΥΛΛΑ 4
ΣΧΗΜΑ ΒΙΒΛΙΟΥ 54X84¹⁶